

7 of 12 DOCUMENTS

Opzij

February 1, 2003

Heldinnen in de race om de kloon

BYLINE: MARLI HUIJER**SECTION:** COMMENTAAR**LENGTH:** 770 words

Mijn vader stierf in het roemruchte jaar 1984. Hij was nog niet dood of ik wilde een kind. Mijn vriend deelde deze vervangingsgedachte en voor ik het wist, had ik een zoon. Toen mijn moeder eveneens het leven liet, voelde ik opnieuw een groot verlangen naar een kind. Mijn partner, zelf enig kind en in het bezit van twee springlevende ouders, had daar weinig oren naar. De zorg voor een kind was al zwaar genoeg, zeker als we allebei ook nog een spannend leven wilden.

Dag en nacht bezon ik mij op hoe dat tweede kind te krijgen. Zou ik met een ander naar bed gaan? Mijn partner verleiden zonder condoom te vrijen? Naar een arts stappen en donorzaad laten inbrengen? Diep in mijn hart schaamde ik me voor deze ongegeneerde voortplantingsdrift. Hoe was het mogelijk dat ik zo absoluut een tweede kind wilde? Zouden andere vrouwen ook bereid zijn heel ver te gaan in hun verlangen naar een kind?

In 1978 slaagde Robert Edwards, embryoloog, er als eerste in een kind via IVF geboren te laten worden. Voordat het zover was, had hij bij honderd vrouwen hetzelfde geprobeerd. Wat bracht deze vrouwen ertoe aan zijn vruchteloze pogingen mee te werken? Hoe zouden zij de hormoonbehandelingen, kijkoperaties en miskramen hebben doorstaan? De eerste IVF-baby, Louise Brown, werd wereldberoemd - de vrouwen die de mislukte behandelingen ondergingen, zijn anoniem gebleven.

Dezelfde vragen dringen zich op bij het klonen van mensen. Hoeveel vrouwen zullen komende jaren bereid zijn een gekloond embryo te dragen, wetende dat de kans op een miskraam, doodgeboren of zwaar gehandicapt kind bijna honderd procent is? In de media wordt gesuggereerd dat het om lesbische stellen gaat die een genetisch eigen kind willen. En om heterostellen, voor wie IVF geen optie is omdat de man geen bruikbaar zaad heeft. Er zijn ouders die hun zieke eersteling hopen te redden door een genetisch identiek kind te maken dat als weefsel- of orgaandonor kan dienen.

Anders dan vaak wordt gedacht zijn klonen geen exacte kopieën. Het DNA van de donor ondergaat tijdens de ontwikkeling tot organisme tal van veranderingen. Ofwel: eicel en baarmoeder hebben een specifieke invloed op het gekloonde materiaal en drukken zo hun eigen stempel op het kind dat er uiteindelijk uitkomt.

Er zullen altijd wetenschappers te vinden zijn die aan een kloonwens tegemoet willen komen. Ambitieuze mannen, en een enkele vrouw, die in naam van hun patienten deelnemen aan de race om de eerste gekloonde mens. Een verbod op klonen voorkomt dat niet. Het is verleidelijk de vrouwen die bereid zijn klonen te dragen als slachtoffers te zien. De wetenschappers worden dan gevaarlijk ambitieuze mannen die de naar kinderen hongerende vrouwen onderwerpen aan hun dadendrang. Alsof de angstscenario's die George Orwell in zijn boek 1984 voorspelde bewaarheid worden. De omgekeerde gedachte is ook aantrekkelijk: vrouwen als heldinnen die de weg banen voor het manloze moederschap. Om te klonen is immers een eicel en een lichaamscel voldoende.

Zonder 'de honderd vrouwen van Edwards' zou IVF geen gangbare procedure zijn geworden. Zonder honderden, wellicht duizenden vrouwen die bereid zijn een gekloond embryo te dragen, zal er nooit een kloon komen. De 'heldinnen' die hun eicellen en baarmoeders beschikbaar stellen in de race om de eerste kloon, zullen naamloos blijven. Het kind dat ze zo graag willen, krijgen ze niet. Maar die ene vrouw bij wie het wel lukt, zal naam maken.

Waarom vrouwen deelnemen aan de race om de gekloonde mens is, vermoed ik, hetzelfde als wat mij ertoe bracht mijn vriend op een onbewaakt ogenblik te verleiden tot bevruchting. Hoe graag zou ik nu niet willen roepen: 'Doe het niet!', 'Onderwerp je niet aan al die risico's en mislukkingen!' Tegelijkertijd weet ik dat risico's en mislukkingen bij het leven horen. De vraag of klonen al dan niet mag, is daarom minder interessant dan de vraag hoeveel toeval, geluk, risico en gevaar je kunt en moet toelaten, of vermijden, om menselijkerwijs goed te leven. Het antwoord op die vraag is niet te vinden in ethische handboeken, maar in de verhalen die vrouwen en mannen vertellen over kinderloosheid, zwangerschappen, miskramen, frusterende IVF-pogingen en de angst zonder kinderen door het leven te moeten gaan. Het zijn verhalen zonder slachtoffers en helden, zonder grote nieuwswaarde. Wel laten ze zien hoe we wetenschappelijke ontwikkelingen in ons leven kunnen inpassen, zonder ons te verliezen in een te naïef geloof in de wetenschappelijke vooruitgang of een overdreven angst ervoor.

En mijn dochter? Die weet niet anders dan dat de dingen vanzelf gaan.

LOAD-DATE: September 7, 2004

LANGUAGE: DUTCH;NEDERLANDS

© Copyright 2003 Weekbladpers Tijdschriften